

Petőcz András

Egy spanyol úr Bethlen Gábor udvarában

*Hangmontázs a XVII. századból
Don Diego de Estrada visszaemlékezései és
korabeli versek felhasználásával*

Szereplők:

Rádióbemondó
Fiatal nő
Péter
Szerzetes
Német katona
Don Diego
Don Pietro
Első apród
Második apród
Harmadik apród
Mikó Ferenc
Bethlen Gábor
Brandenburgi Katalin
Kemény János
Énekes
vitatkozó urak

(Motorzúgás. Egy autórádióban éppen zenés műsor szól)

BEMONDÓ: Muzeális slágerek, mondhatnám: slágermúzeum! Egy kedves hallgatónk kérését teljesítjük, szólaljon meg tehát *(hangja lassan elhalkul)*...

FIATAL NŐ: *(közelről, az autó egyik utasa)* Elégé kibírhatatlan ez a műsor, de jobb híján... Mindig ezt hallgatom, ha kocsiban ülök. Végülis régen nem hallottunk magyar szót... Hm? Két hét! Isteni volt! Péter! Remélem, nem alszol? Tarts ki! Még százhusz kilométer, és otthon vagyunk!

PÉTER: *(fáradtan)* Örület... Pihenés nélkül Párizsból. Többet ezt nem vállalom. És ráadásul ez a lepusztultság a határ után... Soha nem leszünk azon a szinten, mint ők...

FIATAL NŐ: Valóban soha! Ahogy azt Nyugaton elképzelik... Mi vagyunk a barbár sehonnaiak... És tényleg, nézd meg ezeket az utakat... Keresek valami normálisabb műsort... Hátha akad valami... *(Hangja lassan eltávolodik.)*

Harangzúgás. Kezdetben alig hallható, majd egyre erőteljesebb, végül szinte elviselhetetlenül erős. Bethlen éppen zsoldárt mormol. A zsoldár egészen halk, majd hirtelen lesz világosan érthető, amikor a harangszó eltűnik.)

BETHLEN: ...és úgy hanyatlom el, mint az árnyék az ő megnyúlásakor; ide és tova hányattatom, mint a sáska. ... Térdeim tántorognak az éhségtől, és testem megfogyatkozott a kövérségtől. ... Sőt, gyalázatossá lettem előttük, ha látnak engem fejüket csóválják. ... Segíts, meg engem, Uram Isten, szabadíts meg engem a te kegyelmed szerint! ... Hadd tudják meg, hogy a te kezéd munkája ez, hogy te cselekedted ezt, Uram! ... Átkozzanak ők, de te áldj meg! Feltámadnak, de szégyenüljenek meg, és örvendezzen a te szolgád. ... Öltözzenek az én vádlóim gyalázatba, és burkolózzanak szégyenökbe, mint egy köpenybe! ... Hálát adok az Úrnak, felettébb az én számmal, és dicsérem őt a sokaság közepette! ... Mert jobb keze felől áll a szégyenyek, hogy megszabadítsa azoktól, akik elítélik annak lelkét. *(Ismét harangzúgás.)*

DON DIEGO: *(hangja egyre közelebb)* ...aztán úgy esett, hogy hirnemem egyre nőtt: már mindenki tudta rólam, hogy spanyol vagyok és nemes lovag, és hogy az udvari ceremóniák és táncok ismeretében igencsak kevesen tudnak többet nálamnál, sőt, mondhatni, senki... Tanítványaim is, a nemes ifjak, akiket táncra, nyelvre, illő viselkedésre okítottam, egyre szaporodtak, és vagyonom már harminchat aranyra rügött rövid idő után... Szerfölött elégedett embernek mondtam magam, amikor is...

DON PIETRO: Amikor is kegyelmed istenuccse bolondot evett, hogy hajlott ama barbár népek invitálására. Nem fér a fejembe most se... Aztán meg békétlen vidék is az. Örökké hadakoznak.

DON DIEGO: A jó fajta tokajit azért csak eliszogatjuk mostan. De rövidre fogom a beszámolómat. Páduában voltam immár hatodik hónapja, amikor Erdélyből visszatért az a követ, akit korábban már alkalmam volt megismerni, és a köztársaságtól ötven jezsuita atyát kért, az ottani katolikusoknak, személyemet illetően pedig különleges megbízatással jött: udvari mulattató és ceremónia- valamint nyelvmesteri címet hozott nekem. Nagy fizetséget kértem, bízva abban, hogy úgysem teljesíti: évi 500 escudót, és azt is kikötöttem, hogy lovat is kívánok tartani, valamint teljes ellátást a magam és a lovaim számára; meg a két szolgám számára. Magam is meglepődtem, amikor teljesítették kérésemet.

DON PIETRO: Szóval, mindent megkapott kegyelmed.

DON DIEGO: Majd láthatja kegyelmed, hogy még ennél jóval többet.

DON PIETRO: Azoktól a barbár népektől?

DON DIEGO: A búcsúzás tanítványaimtól, valamint kegyelmes jötevőmtől, Carlos hercegtől, igen fájdalmasra sikerült, végül aztán november 22-én útra keltem, télvíz idején, hogy tengeren és szárazföldön eljussak arra a földre, amit Erdélyországnak neveznek, és aminek fejedelme Magyarországnak is választott királya volt.

DON PIETRO: De sokat beszél kegyelmed, egészen kiszárad a torkom csak hallgatni is! Nem azért van ez a tokaji bor, hogy elfogyjon? Ha már fejedelmekről is szó esik, beszéljen a borok királyáról inkább!

DON DIEGO: Arrafelé, Erdélyországban nem csupán a tokajit érdemes megköstolni. *(sokat sejtetően)* Vannak ott egyéb jóféle portékák is... Asszonyok, akik nem sokat kényeskednek...

DON PIETRO: Persze, kegyelmed örökké a szépnem körében vívott hódításaival jön! Könnyű lehetett ott, a barbárok között!

DON DIEGO: Most aztán már elég legyen! Nem olyanok azok, ahogy kegyelmed elképzeli...

DON PIETRO: No, no! Lassan a testtel! Mitől lett uraságod oly tüzes hirtelen? Hát mit tudhatnék én, szegény diákember, azokról a népekről. A magyarokról még tudok valamit, azok a németekkel cimborálnak, a Habsburgokkal, meg a törökkel hadakoznak, de Erdélyország! Messze föld az...

DON DIEGO: Nohát, Erdélyben is magyarok laknak, ez a legfontosabb...

DON PIETRO: Magyarok? Talán két országuk is van ezeknek a hunfajta szkítáknak?

DON DIEGO: Higgyc el, uraságod hogy nagy nép az... Sőt, mi is sokat köszönhetünk nekik...

DON PIETRO: Kegyelmed egészen beléjük szeretett...

DON DIEGO: Ha végre elmesélhetném, mi mindent tapasztaltam, akkor talán uraságod is belátná, hogy nem is olyan barbár vidék az, még akkor sem, ha Urunkat másképp tisztelik. Ez a hibájuk kétségtelenül megvan...

DON PIETRO: No, vigyázzon uraságod, ez túlzottan is megbocsátó hangnem. Eretnekek azok, akik nem fogadják el Öszentségét és az Anyaszentegyházat!

DON DIEGO: Én sem állítottam mást. De látom, kelmed nem kíváncsi az én utazásomra...

DON PIETRO: Igaza van! Ne vitakozzunk! Figyelemmel hallgatom...

DON DIEGO: Velencéből Dalmácián, Bosnyákországon, majd török területeken keresztül jutottunk Erdélyországba, ahol először Kolozsvárra, majd Fogarasra mentünk, mert Kolozsvárott híret vettük, hogy a nagyságos fejedelem ott van. Fogarasra érve vidám életet találtunk, apródok sokasága mulatott a vár díszes előcsarnokaiban, magam is meglepődtem: az élményeim már ott elkezdődtek, éreztem, hogy figyelemre méltó lesz mindaz, ami rám vár... *(hangja lassan elhalkul, távolodik)*

ELSŐ APRÓD: *(mindenhonnan nagy nevetések, hangzavar, közben megszólal egy korabeli hangszer, lant vagy kobza)*

*Summáját írom Egör várának,
Megszállásának, viadaljának,
Szégyönvallását császár hadának,
Nagy vigasságát Ferdinánd királynak...*

MÁSODIK APRÓD: Hé! Vigyázz, ezt a nótát ne énekeld te, megütöd a bokád, ha folytatod, Kemény János nagyságos úr épp az imént járt erre...

HARMADIK APRÓD: Aztán miért ne lehetne? Régi ének ez, Lantos Sebestyén írta... Senki nem mondta, hogy nem énekelhetünk Lantos mestertől...

MÁSODIK APRÓD: Hallod, aztán nagy pártfogónk, a keleti császár is...

ELSŐ APRÓD: *(közben folytatja, egyre bátrabban)*

*Urak hallyatok szép csupa dolgot,
Mint az Úristen ada vígságot,
Mutat hozzátok irgalmasságot,
Az pogánokon álla bosszúságot.*

*Megírtam bévön históriáját,
Egőr várának ő nagy romlását,
Must revidedön annak summáját
Megérthetitek ő nagy sok csudáját.*

HARMADIK APRÓD: *(közben)* Ez aztán az ének. Az embernek táncolni volna kedve... De imhol jó Mikó Ferenc uram...

MIKÓ FERENC: *(beközelítve)* Azt a teremburáját! Micsoda multság ez itten nemes uraim! És észre sem veszitek, hogy idegenek is léptek a palotába, akiket illő volna tisztelettel fogadni?

MÁSODIK APRÓD: Nagyuram, bocsásson meg nekünk, jókedvünkben már az illendőségről is elfeledkeztünk...

MIKÓ FERENC: *(enyhültebben)* Csendet, urak, míg szépen vagyunk. *(Don Diegohoz)* Miben szolgálhatunk kegyelmednek, látom messziről érkezett hozzánk...

DON DIEGO: Nemes Don Diego de Estrada vagyok, egyenesen a nagyságos fejedelem meghívására érkeztem Páduából... Táncmesteri és nyelvtanári kinevezést kaptam...

MIKÓ FERENC: Igen, igen, tudok róla, üdvözlöm kegyelmedet... Azonnal gondoskodni fogunk elhelyezéséről, és a ma esti fogadáson, kérem, már jelenjen is meg... *(hangja eltávolodik, a hangzavar elcsitul)*

BETHLEN GÁBOR: *(halk zenében, evőeszközök finom zaja közepette)* Egyszóval kegyelmed az a bizonyos ceremóniamester és tánctanár, akit Páduában ajánlottak ottani követemnek. Meséljen erről a mesterségről valamit. Miféle táncok járnak mostanában arra felé? Egyáltalában, hogyan mulatnak az urak és hölgyek a nyugati királyok udvarában?

DON DIEGO: Nagyságos és nagy tiszteletű fejedelem, valóban az én mesterségem a ceremónia, az illem, a tánc és a nyelvek, de hadd mondjam el azon véleményemet, hogy munkámra itt nincs oly nagy szükség, hiszen látom, mily előkelően, nagy pompával élnek itt a nemes urak és hölgyek, viselkedésükben még a legfinomabb izlés sem találhat semmi kivetnivalót, a nyelveket pedig oly jól ismerik, hogy az számos udvari embernek és udvarhölgynek becsületére válna Itáliában, sőt még a spanyol király udvarában is.

BETHLEN GÁBOR: Köszönjük bókját kegyelmednek, de úgy vagyunk mi itt, Európa szélén, hogy mindig végváraknak képzeljük magunkat: jobbnak látjuk a békésebb tájakat, mint amilyenek valójában, örökké versenyezni akarunk Itáliával, Hispániával, vagy a távoli angolokkal. Aztán a nagy versengésbe észrevétlen akár, de még le is győzzük őket egyben-másban, miközben ők csak barbároknak, műveletleneknek gondolnak minket... Vagy nem így gondolkoznak rólunk? Csak őszintén, nemes uram!

DON DIEGO: Nagyságos fejedelem uram, sajnós, tudatlanságunkban sokszor ostobaságokat fecsegünk, és ez alól még a hispániai urak sem kivételek.

BETHLEN GÁBOR: Tetszik ez a beszéd. De most aztán mesélj nekem a táncokról!

DON DIEGO: Öt tánc divatos ma arrafelé, ezekben a táncokban szépen megmutatkozik az az erő és elegancia, amely hazámat, hála legyen érte a Legnagyobb Urunknak, az utóbbi száz évben ismét jellemzi. Talán a legnépszerűbb a *gagliarda* tánc, amelyben a férfiaság és a büszke fejtartás az első. De tanítani fogom nagytiszteletű fejedelem uram udvarában még a *pavane alta y baja*, a *tardión*, a *rastró* és a *canarió* nevű táncokat is. Ezekben az ifjabbak mulatják szívesen idejüket, arra, mifelénk.

BRANDENBURGI KATALIN: (*finom eleganciával*) Felsőged engedelmével majd udvarhölgyeim is bekapcsolódnak ezen mulatságos leckékbe, sőt, magam is kedvtelve nézegetném őket.

BETHLEN GÁBOR: Természetesen, asszonyom. Don Diego, kegyelmednek, mint ceremóniamesteremnek feladata lesz, hogy ezentúl ne unatkozzanak nálam az ifjak és a hölgyek. Esténként viszont elvárom, hogy beszámoljon a napi mulatságokról. Tehát: kezdődjön a tánc, itt is, mifelénk, kedves erdélyi hazánkban... (*hangja lassan eltávolodik*) (*Lovak nyerítése, patkók dobogása hallik, kürtészó és kutyaugatás. Vadászat zajai.*)

BRANDENBURGI KATALIN: (*kissé líhegve*) Don Diego, lassítson kérem, nagyon megfájdult a bokám, le kell szállnom...

DON DIEGO: Nagyságos fejedelemasszony, csak nincs valami baj? Szóljak Strenberg kisasszonynak, vagy talán Rákhel kisasszonyt szólítsam?

BRANDENBURGI KATALIN: Nem, nem, hagyja őket, hadd menjenek a nyúl után. A vadászkutyák már úgyméssze járnak. Segítsen le maga a nyeregből, Don Diego.

DON DIEGO: A legnagyobb örömmel, nagyságos asszonyom. Jöjjön, nyújtsa a kezét... Hopp... Így, na, csak nyugodtan...

BRANDENBURGI KATALIN: (*apró kacagással*) Don Diego... Kissé szorít... Na, engedjen szépen... Köszönöm...

DON DIEGO: Bocsnát, felséges asszony, talán illetlenül értem felségedhez. Ám semmiképpen nem tiszteletlenül...

BRANDENBURGI KATALIN: (*incselkedve*) Kicsiny háborúságot okoz kegyelmed, itt, az udvarban... Rákhel is panaszkodott a minap...

DON DIEGO: Felsőged bizonyára túloz...

BRANDENBURGI KATALIN: Túlzok?... Hú, de jó itt letelepedni kicsit a hús erdőben. Foglaljon helyet mellettem bátran, nemes uram... Csak ne zavartassa magát...

DON DIEGO: Megtisztel felséged... Kérem, hogy ne adjon hitelt mindenféle pletykáknak...

BRANDENBURGI KATALIN: Ne adjak hitelt? És miért ne?

DON DIEGO: Mert azok csak egyet akarnak...

BRANDENBURGI KATALIN: Egyet? És mi legyen az?

DON DIEGO: Elidegeníteni felséges személyedtől, személyemet. Mert irigyeim vannak szép számmal.

BRANDENBURGI KATALIN: No, ne mondja Don Diego. Aztán mire irigykednek?

DON DIEGO: Arra, hogy felséged kitüntet bizalmával...

BRANDENBURGI KATALIN: Ezt hagyjuk. Szóval, hogyan is állunk Rákhel és Sternberg kisasszonyokkal?

DON DIEGO: Én felséged legalázatosabb szolgája vagyok... Számomra felséged az első...

BRANDENBURGI KATALIN: Hah, talán csak nem szemtelenkedik, Don Diego?

DON DIEGO: A legteljesebb tisztelet vezérel...

BRANDENBURGI KATALIN: A kis Rákhel panaszkodott. Hogy kegyelmed nem szereti őt eléggé. Hogy meglátta kegyelmedet, amint éppen Sternberg kisasszonnyal ölelkezett...

DON DIEGO: Valóban?

BRANDENBURGI KATALIN: Igen. Én kinevettem őt, mondván, hogy ha te nem mutatsz szerelmet iránta, csoda-e ha másutt keresi? Erre ő azt mondja, jaj, felséges asszonyom, hiszen még nem is tudtam, hogy vajon szeretem-é, míg nem láttam így, másnak az karjában! Hanem kérem felségedet, szidja meg erősen, mert tudom, most már erősen szeretni fogom!

DON DIEGO: *(átveszi a játékot, nevetve)* Most felséged megszid engem?

BRANDENBURGI KATALIN: Meg ám! Méghozzá erősen!

DON DIEGO: Mondja meg felséged, mit tegyek tehát. Mindenben felséged utasításait fogom követni.

BRANDENBURGI KATALIN: Először is, húzza le a csizmámat, mert fáj a lábam benne. Alighanem feltörte ez az új bőr...

DON DIEGO: A legnagyobb örömmel... Hopp... Igen, egy csúnya kis seb van felséged lábacskaán...

BRANDENBURGI KATALIN: Látom magam is... Mit csinál?

DON DIEGO: *(kedélyesen)* Csak kis nyálat csöppentenék a sebre. Így hamarabb gyógyul...

BRANDENBURGI KATALIN: *(érezékeny nevet)* Kicsit túlzásba viszi a szolgálatait...

DON DIEGO: Ezt a kis csókot engedje meg a lábára felséged...

BRANDENBURGI KATALIN: *(kedvesen)* Most már elég... Ha látnának minket a kisasszonyok, igen csak kapnánk tőlük...

DON DIEGO: Felséges asszonyom, az övéük való enyelgés nem egyéb kellemetes játéknál, felséged szórakoztatására és mulattatására. Gondolataim azonban magasabbra törnek, készen reá, hogy mindenben felséged szolgálatára lehessenek, mivelhogy felségedet, mint úrnőmet, a hódolat minden neme megilleti...

BRANDENBURGI KATALIN: No, ezt nevezem szóval való bánásnak! *(kedvesen)* Ideje indulnunk... Segítsen fel a nyeregbe...

DON DIEGO: Kapaszkodjon jól felséged a sörénybe...

BRANDENBURGI KATALIN: *(kissé erőlködve, aztán már felülről)* Én már jó helyet vagyok. Most üljön kegyelmed is nyeregbe. De ne hágjon oly magasra, mint a gondolatai...

DON DIEGO: *(kétértelműen)* Sem a gondolataimat vissza nem foghatja senki, sem én nem hághatok egymagamban oly magasra, hacsak nem segít benne valaki, kezem alá adván valamely sörényt. Ám ha egyszer megkapaszkodtam belé, üstökön ragadván az alkalmat, én soha el nem ereszttem többé...

BRANDENBURGI KATALIN: Azt a csipős nyelvét! És ha nem adják a nemes uram keze alá, akkor mit teszen? *(nevet)*

DON DIEGO: *(tettetett szomorúsággal)* Akkor csak magamban, gyalogszerrel járok...

BRANDENBURGI KATALIN: *(megbocsátóan)* Jól felelt kegyelmed. Ha tehát nem tudnál egymagadban főlhágni, majd a kezemet nyújtom neked.

DON DIEGO: Én pedig csókkal illetem kezed, hiszen óáltala az égbe hághatok...

BRANDENBURGI KATALIN: *(távolodva)* Most ideje indulnunk! Este tánc lesz a fejedelem mulattatására. Ne feledkezzen meg kegyelmed a feladatairól! *(hangja lassan eltávolodik)* *(egyetlen hang hallatszik, egy énekes hangja, amint tisztán, világosan éneklí a Tinódi-nótát)*

ÉNEKES:

*Sokat szóltam én az régi dolgokról,
Császárokról, királyokról, nagyurakról,
Vitézeknek gyakor viadaljokról,
Kezdetől fogván lött nagy csudákról.*

*Egy keveset szólok Magyarországról,
Ínségről, szerencsétlen voltárol,
Végbelieknek gyakor csatájokról,
Terekkel sok tusakodásokról...*

*Magyarok kik vannak terek kéz alatt,
Azok vannak nagy ínség, rabság alatt,
Vajon ki kívánna lakni az alatt,
Vagy uralna szancsákat és basát?...*

BETHLEN GÁBOR: *(hangja a zene alatt lassan beúszik, egészen közelről)* Jöjjön uraságod, Don Diego, hivattam, mert hallani akarom a gondolatját...

DON DIEGO: Parancsoljon velem felséged...

BETHLEN GÁBOR: Pázmány Péterről hallott-e már ceremóniamester uram?

DON DIEGO: Természetesen, felséged, hallottam, még hozzá nagyon is jókat...

BETHLEN GÁBOR: Csak ki vele, ne féljen, nem esik bántódása. Mi a véleménye róla?

DON DIEGO: Igen sokat tesz megbomlott keresztény egységünk helyreállításáért... Igaz hívő, nagyszerű férfiú, aki példát mutat...

BETHLEN GÁBOR: Elég, elég. Nem dicsőhimnuszt akarok. *(csönget)* *(ajtónyitás, egy apród lép be)* Kemény János és Mikó Ferenc uraimat küldjék ide!

DON DIEGO: Ha kívánja felséged, távozom...

BETHLEN GÁBOR: Nem, ne, maradjon csak, táncmester uram. Kis tanácskozást tartunk...

DON DIEGO: De ebben a tanácsban...

BETHLEN GÁBOR: Ebben a tanácsban nagyon jól fog jönni a kegyelmed álláspontja... Már jönnek is az urak...

KEMÉNY és MIKÓ: *(egyszerre)* Felség, hivatott minket!

BETHLEN GÁBOR: Tanácsotokat kérem, urak! Pázmánytól sorra kapom az értesítéseket, leveleket, amiben hol fenyegtet, hol kér... Valamitől tarthatnak ezek ott a császári udvarban...

MIKÓ FERENC: Nagyságos fejedelem. Annak a pápistának a fenyegetése a mi számunkra...

KEMÉNY JÁNOS: Sem fenyegetésre, sem kérésre! Erdélyről és a megmaradt maroknyi magyarságról van szó!

BETHLEN GÁBOR: Pázmány is magyar...

KEMÉNY JÁNOS: Inkább német bérenc... (*morog*)

BETHLEN GÁBOR: Urak! Don Diego, kiváló spanyol férfiú, megbecsült ceremóniamesterem is javasolja a megbékélést...

MIKÓ FERENC: (*magában félhangosan*) No, öregségére még ez is...

BETHLEN GÁBOR: Hogy? Mikó uram, hogyan... Csak bátran!

MIKÓ FERENC: Nagyságos fejedelem...

KEMÉNY JÁNOS: (*dühödten*) Nem hiszem, hogy idegen táncmesterek véleménye lehetne döntő...

MIKÓ FERENC: Nagyuram! Bocsásson meg, de ez a kérdés nem egy spanyolra tartozik...

DON DIEGO: (*felfortyan*) Mi baja az uraknak a spanyolokkal? Remélem, nem akar megint pápistának nevezni minket! Mert akkor az udvaron is megbeszélhetjük a dolgot! (*kardjára csap*)

BETHLEN GÁBOR: Urak, urak! Lassan!

KEMÉNY JÁNOS: Nagyságos fejedelem! Ami igaz, az igaz... Magyar kérdésben magyaroknak kell dönteniük...

MIKÓ FERENC: Ne hallgasson Nagyságod idegen érdekekre. Az nem vezet jóra.

Botos Zoltán festménye

BETHLEN GÁBOR: Idegen érdekekre! Az érdekek Európában nagyon is összefüggenek! Talán egy nap még a katolikus spanyol király segítsége is jól jönne Erdélyországnak.

MIKÓ FERENC: A religio és a nemzet egy. Itt a Habsburgokról és a magyarokról van szó. Víz és tűz nem keveredik...

DON DIEGO: Felséged láthatja, nem jutunk semmire ebben a tanácsban...

BETHLEN GÁBOR: Maradsz! Még nem végeztünk.

KEMÉNY JÁNOS: *(dühödten)* Hadd menjen, nagyuram. Várják őt tán az udvarhölgyek kis vadászatra!

BETHLEN GÁBOR: Nyughassatok nagyurak. Egész életem célja a nemzet egységének megteremtése volt. És még köztetek sem tudok békét kovácsolni?

MIKÓ FERENC: A nemzet nem lesz addig egységes, amíg idegen tanácsadókra hallgatunk.

BETHLEN GÁBOR: István urunk és Mátyás királyunk idején is voltak, akik nem nemzeti érzületből, ám mégis okos tanáccsal segítették nemzetünk felemelkedését. És különösen itt, Erdélyben, ahol szászok és oláhok, zsidók és magyarok akarnak egymás mellett élni. A török birodalom kényszerű ölelésében...

KEMÉNY JÁNOS: Nagyságos fejedelem, szólhatok egy szót?

BETHLEN GÁBOR: Fiatal, de már érett ember kegyelmed, miért ne szólna?

KEMÉNY JÁNOS: Nekünk úgy adatott, hogy két világ közt kell élnünk. Mert az ausztriai Habsburgok sem nagyobb barátaink nekünk, mint a török. Kettévágták a magyarságot, és összezsúrtottak minket; a religio közötti különbség is ezzel függ össze. De a török valójában nem bánt minket. Kívülről tán úgy tűnik, bánt, de békén hagy minket *belülről*. Meghagy minket vallásunkban, nemzetünkben. A bécsiek viszont a maguk képére akarják formálni a magyarságot. Nekem ezért nem kell a jezsuita Pázmány! Mert ő az igazi rab! Ő az, aki láncos kutyává akarja változtatni nemzetünket. Mindezt azzal a jelszóval, hogy a keresztény Európához akar tartozni. És hogy István királyunk is ezt akarta... Nekem ez nem kell. Mi legalább annyira európaiak vagyunk, mint a bécsiek. És nekem nem kell a szemforgató Róma kegyes imádsága!

DON DIEGO: *(felmordul)* De uram!

KEMÉNY JÁNOS: Nem kell! Mit kapott Rómától a keresztény Európa? Semmit! Éppen száz éve már, hogy Magyarország a töröktől szenved, és saját testével védi a keresztény világot! Minek szenved, kérdezem! Jobb lenne békében élni a törökkel, adót fizetni, ahogy mi tesszük!

MIKÓ FERENC: Van benne igazság. Fejedelmed is tudja.

BETHLEN GÁBOR: Álmom volt az egységes, békés Magyarország, de tudjátok, az anyaországi urak...

KEMÉNY JÁNOS: A széthúzás! Az önös érdekek!

MIKÓ FERENC: És az ostobaság. A butaságuk.

DON DIEGO: Lehetne ezen változtatni.

MIKÓ FERENC: Hogyan?

DON DIEGO: Most a török gyengülni látszik. A tatárokkal és a perzsákkal is gondja van. Görögország is szeretné lerázni a rabigát, éppen a spanyol királytól kért erre már többször segítséget, amelyik most igen jól áll katonailag. A lengyelek is segíthetnének, és...

KEMÉNY JÁNOS: És a Habsburgok? Talán éppen a saját akaratuknak megfelelően majd bevonulnak Erdélybe.

DON DIEGO: Ha katolizálnának az erdélyi urak... *(óvatos, mert érzi, rossz útra tévedt)*

MIKÓ FERENC: Hogy? Soha! Hogy ezt a kis magyar földet is elveszítsük?

BETHLEN GÁBOR: Talán éppen ennek az európai méretű háborúnak köszönhetően lehetne nemzeti alapon egyesíteni a nemzetet... Hogy véget érjen végre a kettéosztottságunk... *(hangja lassan elhalkul, kiúszik)*

(Ismét harangzúgás. Bethlen indulatosan jár fel-alá, és közben levelet diktál, hangja néha remeg a lefojtott haragtól.)

BETHLEN GÁBOR: Zsoltárok! Azokban minden meg vagyon írva. Na, írja fiam! „Vagy élet, vagy halál. Nem gondolok a magam személyével, csak a nemzet sorsával. Thurzó Imre Uram, higgye meg kegyelmed, ha megindulok, akkor nem nézem magam épségét. Haddal jövök, és ha haddal találkozom, akkor megmérkőzöm. De! Felhívom nemzetes Uraim figyelmezését, hogy intsek a vármegyékben lévő fő-fő rendeket, jöjjenek mind többen fogadni engem, mert a nemzet sorsa van kegyelmetek kezében, és össze kell fogni, nem tétovázni! Ami a Portát illeti, én ott minden dolgot elrendeztem, a töröktől semmi szükség tartani. Csak legyünk egyenesek, és kemények, megvirrad egységünk napja. *(hangja elhalkul, a harangok felerősödnek)*

(Ismét motorzúgás. A rádió műsorát halljuk.)

PÉTER: Ezt az egész magyarkodás dolgot már nagyon unom...

FIATAL NŐ: Hát...

PÉTER: Mi az, hogy „hát”...

FIATAL NŐ: Nem itt kell élni, és kész...

PÉTER: Hol? Hol kell élni?

FIATAL NŐ: Nem itt. Hanem, mondjuk, Párizsban...

PÉTER: Aha, könnyű azt mondani...

FIATAL NŐ: Akkor meg ne nyavalyogj...

PÉTER: Pedig ehhez értünk... A nyavalygáshoz...

FIATAL NŐ: Jobban bírlak, ha normális vagy...

PÉTER: Nem nyafognék, de most már késő. Óh, nő, ó, dicső nő!!!

FIATAL NŐ: Nem kell gúnyolódni...

PÉTER: Hagyjuk, csak eszembe jutott...

FIATAL NŐ: Eszedbe? Mi?

PÉTER: Hogy ennek az egész magyar történelemnek nem volt értelme. A „hősieségnek”. Annak, hogy évszázadok során milliók pusztultak el... Miért? A semmiért... A „nemzeti egységért”. És itt vagyunk... Európa periferiáján... Ha nem sikerült volna Kazinczy nyelvújítása, ha a reformkor nem lett volna, ha a függetlenségi harc nem lett volna, akkor lennénk belül Európán... Most mi van? Ausztriából kilépsz, és beleesel egy sáros, ócska gödörbe... Ez Magyarország... *(hangja lassan kiúszik)*

(Újból Bethlen hangját halljuk, éppen zsoltárt mormol.)

BETHLEN GÁBOR: ...Ítéld meg engem, oh Isten!, és oltalmazd meg ügyemet az irgalmatlan nemzetség ellen; az álnok és hamis embertől szabadíts meg engem. ...Hiszen te vagy oltalmam Istene, miért vettedél hát meg engemet? Miért kell gyászban jánom ellenség háborgatása miatt? ...Küldd el világosságodat és irgalmasságodat, azok vezessenek engem; vigyenek el a te szent hegyedre és hajlékodbá. ...Hadd menjek be Isten oltárához, vigasságos örömmel Istenéhez, és hadd dicsérjelek téged citerazenével, Isten, én Istenem! ...Miért csüggedsz el lelkem, miért nyughatalankodol bennem? Bizzál Istenben, mert még hálát adok én neki, az én szabadítómnak és Istenemnek. *(Hangja kiűszik, a harangok felerősödnek, majd korabeli tánczene hangjait halljuk. Mindenhonnan nevetések. Társasági élet hangjai hallatszanak, poharak és üvegek csörömpölése, összeütődése hallik, a hangulat igen emelkedett. Az udvarban vagyunk.)*

DON DIEGO: *(egészen közélről, behízeltgően)* Felséged ma is gyönyörű, ahogy mindig is az...

BRANDENBURGI KATALIN: *(kacéran)* Úgy találja uraságod?

DON DIEGO: Nagyon is úgy találom.

BRANDENBURGI KATALIN: Az esti mulatságon az első táncom, az kegyelmedé. Ezen bók díjaképpen...

DON DIEGO: A felséges úr még mindig rosszul van?

BRANDENBURGI KATALIN: Igen, a vízkór. Nem egy könnyű betegség. Gyorsan leveri az embert a lábáról. Szegény uram... Pedig még nem oly koros.

DON DIEGO: Hja, az államügyek... Kimerítőek...

BRANDENBURGI KATALIN: Igen. Nincs ideje semmire. Örökké fáradt. És most ez a betegség.

DON DIEGO: *(enyhe gúnnyal)* Kissé bosszantó lehet.

BRANDENBURGI KATALIN: No, én azért nem bosszankodom annyira. Megtalálom az örömet.

DON DIEGO: Jól teszi felséged.

BRANDENBURGI KATALIN: Hallom újabb spanyolok érkeztek a palotába...

DON DIEGO: Igen, a felséges úr engedélyezte, hogy néhány hittestvérem ide látogasson.

BRANDENBURGI KATALIN: Miféle urak?

DON DIEGO: Buzgó katolikusok, akik tiszta lélekkel kívánják, hogy Európa ismét keresztény lehessen. Sokan úgy hiszik ma hazámban, hogy elérkezett az ideje a pogányokkal való leszámolásra...

BRANDENBURGI KATALIN: Ijesztő dolgokat mond.

DON DIEGO: A török elleni összefogás ijeszti meg felségedet?

BRANDENBURGI KATALIN: Természetesen. A török barátunk és szövetségünk.

DON DIEGO: Szép kis barát. Kemény pénzen megvett barát ez a szövetség.

BRANDENBURGI KATALIN: Majd este. Multság lesz. A politikához nem értek.

DON DIEGO: Nagyon is ért hozzá felséged.

BRANDENBURGI KATALIN: Majd este. Hozza el ezeket az urakat is. Szívesen látom őket kis beszélgetésre...

DON DIEGO: *(örömmel hangjában)* Ott leszünk, felséges asszony. Ott leszünk. *(hangja elűszik)*

MIKÓ FERENC: *(egészen közről)* Értem én, Kemény János uram, a kegyelmed aggodalmát, de nem érzem úgy, hogy bármit is tennünk kellene...

KEMÉNY JÁNOS: Márpedig itt baj lesz...

MIKÓ FERENC: Baj? Micsoda baj?

KEMÉNY JÁNOS: A fejedelem rövidesen meghal...

MIKÓ FERENC: Igen, öfelsége nagyon beteg...

KEMÉNY JÁNOS: És az országot a felséges asszonyra hagyja...

MIKÓ FERENC: Az könnyen meglehet...

KEMÉNY JÁNOS: Az pedig nem éppen a magyarokkal törődik...

MIKÓ FERENC: Bizony, a spanyolokat jobban kedveli...

KEMÉNY JÁNOS: Vagy épp egy spanyolt.

MIKÓ FERENC: Ez az...

KEMÉNY JÁNOS: Meg a vallásban is elég hajlékony...

MIKÓ FERENC: Így van...

KEMÉNY JÁNOS: Ezért mondom, nemzetes uram, valamit tenni kell, mielőtt baj lesz...

MIKÓ FERENC: Le kéne fogatni a pápistát...

KEMÉNY JÁNOS: Amondó vagyok, hogy le... Csak valamilyen ürügy hiányzik...

MIKÓ FERENC: Az is meglesz, rövidesen... Meg kell, hogy legyen...

KEMÉNY JÁNOS: Úgy hallom, hogy este megint multság lesz. A fejedelem-asszony nincs tekintettel a betegségre. Meg valami jezsuiták is jöttek az udvarba. Komolyan mondom, már nem is tudom, miféle világban élek. Talán ez már nem is Erdély-ország itten?

MIKÓ FERENC: Azt mondom, legyünk résen... Valami ürügyet kell találni, és aztán lefogjuk. Ezzel a méregfogat is kihúzzuk. A fejedelemasszony törődjön csak a multságokkal, de ne az ország ügyeivel. Arra majd találunk mást.

KEMÉNY JÁNOS: *(jelentőségteljesen)* Mindenesetre ki kell húzni a méregfogat. A pápistára nincsen szükségünk! Semmi értelme, hogy itt rontsa a levegőt... És ha bármit is szervezne esetleg, akkor pusztulnia kell... *(hangja elhalkul)*

MIKÓ FERENC: *(egész közről, suttog)* Este nagyszabású tánc lesz. Miközben a fejedelem haldoklik... Micsoda szégyen! Ezt sem hittem volna. *(hangja eltávolodik) (könynyed, korabeli muzsika hangja, táncolók suhogása, mulatozás hangjai)*

BRANDENBURGI KATALIN: *(egész közel, tánc közben)* No, látja Don Diego, most aztán felemeltem...

DON DIEGO: *(érezkiesen suttog)* Föl ám, de az égbe! És imhol már kezemben az a bizonyos sörény...

BRANDENBURGI KATALIN: *(kacéran)* Aztán mi lesz a kisasszonyokkal?

DON DIEGO: Épp most megy férjhez az egyik...

BRANDENBURGI KATALIN: Egyet tehát ejtünk...

DON DIEGO: Kettőt...

BRANDENBURGI KATALIN: És a harmadik?

DON DIEGO: Nem hagyhatjuk el azt, aki még nem a miénk...

BRANDENBURGI KATALIN: *(nevet)* Mindig jól válaszolsz. Ezt kedvelem...

DON DIEGO: És a barátaim? Őket mikor fogadja felséged?

BRANDENBURGI KATALIN: Gyorsan váltod a témát. A szeretőket is? Ezt nem kedvelem. *(nevet, a zene megerősödik, hangja háttérben lassan kiüszik, majd a zenének is hirtelen vége)*

BETHLEN GÁBOR: *(közről, nehezen lélegezve, nagyon betegén)* Vigyázatok erre a szegény Erdélyországra... Ne gondolatok semmit a némettel... Mindaddig, míg a magunk nemzetéből választottunk fejedelmet Magyarországon, addig virágzott a nemzet... A német csak arra tört, hogy elfogyathassa nemzetünket... János király példáját kell követni... Esküdjete, hogy megtartjátok akaratomat... Esküdjete...

MIKÓ FERENC: *(sírva)* Esküszünk felséges úr...

TÖBBEN: *(sírva, zokogva)* Esküszünk...

BETHLEN GÁBOR: Szerelmes feleségemre vigyázatok, őt rendeletemhez híven, uralkodásában meghagyjátok... De a religiót váltani nem szabad, az ország egységét csorbítani nem szabad!... Vigyázatok erre a kicsiny hazára... A töröknek az adót megfizessétek, és utasításait megtartsátok mindaddig, amíg ilyen hatalmas... De a némettel ne paktáljatok! Legyetek hűek Erdélyhez, az ország egységét csak akkor lehet megteremteni, már a Magyarországgal való egységet, ha nemzetünkéből választhatunk királyt... Bánjaiok jól híveimmel...

BRANDENBURGI KATALIN: *(zokogva)* Uram...

BETHLEN GÁBOR: Nem jólét, de a tisztesség a döntő, ez az ítéletkori megmértetés alapja... Vigyázz magadra nemzet, vigyázz magadra ember... Él nyugalomban és békében magaddal... Ne bánts meg azt, aki szeretett...

KEMÉNY JÁNOS: Felség...

BETHLEN GÁBOR: Domine, non intres in iudicio sum servo tuo, et miserere mei... Uram, irgalmazz...

MIKÓ FERENC: Uram! *(rövid hallgatás után)* Meghalt...

BRANDENBURGI KATALIN: Jaj, ne! Ne!... Uram! Uram!

(többen jajveszékelnék, sírnak... majd felhangzik a dalnok éneke)

EGY ÉNEKES:

*Gondban forgó magyar,
Érzed-e, mely nagy kár
Nemzetid között jár,
Gyarló szíved, hogy vár,
Egy hír mint tüzes ár
Szívedben lánggal jár,
Hogy elrepült immár
Amaz phoenixmadár.*

*Megnőtt törödelmed,
árad veszedelmed,
Elbomlott örömed,
Ledőlt segedelmed,
Maradt csak félelmed:
Ki leszen védelmed?*

*Megholt fejedelmed,
Kit sirat hát szemed.*

*Ezerhatszáz után
Az harmincra jutván,
Urunknak halálán
Szívünkben szakadván
Nemzetünk nagy kárán
Bőven gondolkodván
Írtam sokat sírván
Kiskarácson napján...*

(zene elhalkul, majd egészen közletről, lódobogást hallunk)

DON DIEGO: *(lovaglás közben lihegve)* Nem ér többet ez a ló sem, mint a többi, meghiheti felséged...

BRANDENBURGI KATALIN: Csak annyival, amennyivel nehezebb volt betörni...

DON DIEGO: Ez gyakran értékét csökkenté inkább...

BRANDENBURGI KATALIN: Talán mégis többet ad, mert nagyobb a várakozás...

DON DIEGO: Este majd meglátjuk, az esti mulatságnál...

BRANDENBURGI KATALIN: Beszélt valami tervről is...

DON DIEGO: Majd... Nem kell mindent egyszerre...

BRANDENBURGI KATALIN: A jezsuita urak a múltkor igencsak elszántak voltak...

DON DIEGO: De Mikó uramék még elszántabbak...

BRANDENBURGI KATALIN: Nocsak... Ennyi a bátorság?

DON DIEGO: Még ez is sok lehet...

BRANDENBURGI KATALIN: De vigyáz magára az úr...

DON DIEGO: Nincs kedvem egy idegen országban hősködni...

BRANDENBURGI KATALIN: Majd meglátjuk... *(lovának)* Hó!

DON DIEGO: *(kiáltva)* Akkor este!

(hangja elúszik, csend)

MIKÓ FERENC: *(felindultan)* Már engedelmet Nagyasszonyom...

BRANDENBURGI KATALIN: *(dühödten)* Mit képzelnék az urak!

KEMÉNY JÁNOS: *(hangzavarban, láthatóan sokan vannak egy helyszínen)* Felső-ge asszony! Azt képzeljük, hogy hazánk, Erdélyország sorsa függ most Öntől. Katolikus összeesküvésről suttognak az emberek, a keleti hadszíntéren felvonult erős hadaival Esterházy Miklós gróf. A hét felső-magyar vármegyét már királyi biztosok ellenőrzik! Mindez a mi megkérdésünk nélkül. Országos gyűlést akarunk! És hogy az idegenek... Don Diego is például...

BRANDENBURGI KATALIN: Én is idegen vagyok jó uram... És egyáltalán... Mit akarnak attól a szerencsétlen szereplőtől...

KEMÉNY JÁNOS: Okunk van feltételezni, alapos gyanúnk van rá, hogy ennek az összeesküvésnek, amiről nyilván felséged nem tud, és aminek célja, hogy Erdélyt katolikus kézre adva Magyarországhoz csatolják, a Habsburg-házra felesküdtetve...

TÖBBEN: Igen, ezt nem tűrjük!

KEMÉNY JÁNOS: *(zavartalanul folytatja)* Summa summárum, azt gyanítjuk, hogy ennek a katolikus összeesküvésnek az egyik feje, felséged méltánytalan bizalmasa, Don Diego uraság, akinek jelenlegi tartózkodási helyéről senki nem tud...

TÖBBEN: Talán éppen itt van!

BRANDENBURGI KATALIN: *(dühödten)* Mi? Hogy itt, a hálósobámban? Ez már önmagában sértés! Ez több! Ez felségárulás! Felelni fognak! Most pedig...

KEMÉNY JÁNOS: Felségednek is jobb, ha ezt most nem firtatjuk! Don Diego nincs itt, valóban, de jobban teszi, ha nem kerül a szemünk elé, mert akkor bírák előtt fog felelni kérdéseinkre! Most pedig, felséges asszony, távozzunk, de találkozzunk még mi mindannyian az országos gyűlésben, mert Erdélyország sorsáról van szó...

BRANDENBURGI KATALIN: Talán meg akarják változtatni halott fejedelmük végakarát?

MIKÓ FERENC: *(feldúlt)* Itt már régen nem az ő végakarataról van szó...

KEMÉNY JÁNOS: Sajnos, a végakaratot nem mi változtattuk meg...

BRANDENBURGI KATALIN: Talán én?

KEMÉNY JÁNOS: Az összes rendek országos gyűlése erről is dönt majd...

BRANDENBURGI KATALIN: Akkor most távozzanak. Urak!

MIKÓ FERENC: Távozzunk, de béke nincs a szívünkben...

KEMÉNY JÁNOS: Itt már régen nincs béke...

BRANDENBURGI KATALIN: Mert vannak pártütők, azért...

KEMÉNY JÁNOS: Mert árulók vannak...

BRANDENBURGI KATALIN: A nemzetnek jobb is lenne tán, ha egységes lenne. Mert nemzetes uraim mindig csak a széthúzást keresik...

MIKÓ FERENC: Éppen az egységet, és a magyarságot óvjuk...

BRANDENBURGI KATALIN: Elbocsátom az urakat...

KEMÉNY JÁNOS: *(félhangosan)* Ahogy mi is téged...

ÉNEKES: *(szinte közbevág)*

*Bethlen nagy nemzetből
Fejedelmi kertből,
Isten kegyelméből,
Szép eredet vől,
Hazánkban sok jót tól,
Még az életben lól.
Istenünk, ki elvből
Síró szemünk elől!*

*Maradtunk csak bíra,
Feketedett gyászra,
Hogy szemünk világa
Magyarok csillaga,
Ő, életünk, drága
Fejedelmi ága!
Letörött virága
Szűszakasztó bűnkra...*

BRANDENBURGI KATALIN: *(izgatottan)* Don Diego, menekülnie kell. Mindent tudnak az urak. Országos gyűlést akarnak... És magát követelik...

DON DIEGO: Menekülni? Hova? Hogyan?

BRANDENBURGI KATALIN: Diaristain gróf, a császár követe majd kicsempészi a hintóján... Menjen, menjen, itt nincs biztonságban! És én sem!

DON DIEGO: Asszonyom...

BRANDENBURGI KATALIN: Ne mondj csak semmit! Hallgass! Jó voltál... De most elválunk...

DON DIEGO: Asszonyom! Imádom! Engedje, hogy maradjak!

BRANDENBURGI KATALIN: Nem! Távozik. Most! Terveink kitudódtak... És kivitelezhetetlenek... A maga személye erősen kompromittálódott... Távozzon...

DON DIEGO: De felséges asszony... *(hangja kiúszik)*

Czinke Zsuzsanna kerámiaszobra

KEMÉNY JÁNOS: *(egészen közélről)* Embereim jelentették, hogy megszökött. Már túl van a határon... A fejedelemasszony segített neki...

MIKÓ FERENC: Tudtam! A ribanc!

KEMÉNY JÁNOS: Talán jobb így... Egy öldöklés felesleges lett volna. Nincs erre szükség...

MIKÓ FERENC: Már kegyelmed is...

KEMÉNY JÁNOS: Dehogy... De békés eszközökkel is lehet... Új fejedelmet választunk...

MIKÓ FERENC: Bethlen István uram...

KEMÉNY JÁNOS: Vagy a Rákócziak közül...

MIKÓ FERENC: No, nem mindegy...

KEMÉNY JÁNOS: Egy szempontból mindegy...

MIKÓ FERENC: Idegen asszony nem kell.

KEMÉNY JÁNOS: Így van. És a Habsburgokkal sem kell az egység. Inkább a török.

MIKÓ FERENC: Inkább a török. Döntsön közöttük a választás!

KEMÉNY JÁNOS: Döntsön a választás...

MIKÓ FERENC: Fel, fel, új hazára nemzetes uram! *(hangja lassan kiúszik)*

ÉNEKES:

*Nemzetünk bűnével
Ilyen oszlop dőlt el,
Istenem, hogy vőd el,
Tüllünk miért tőd el?
Egész nemzetünk kell
Siratkozzon szívvel,
Ki felejtjük csak el
Halálunk sebével.*

DON DIEGO: *(borozgatás közben)* Summárum summa, kedves Don Pietro, így jöttem meg a távoli földről. Nem egyeznek ott meg soha a magyarok, meg a többi nemzetek egymással... De sok jó dolgot tapasztaltam.

DON PIETRO: Ezt a bort is szereti megtapasztalni uraságod...

DON DIEGO: Így van... Meg a nőket...

DON PIETRO: Azért kicsin múltott...

DON DIEGO: Micsoda...

DON PIETRO: Hogy mostan látom itt kegyelmedet...

DON DIEGO: Kicsin...

DON PIETRO: Majd' ott hagyta a fogát...

DON DIEGO: Így van. De jezsuita testvéreim mindig segítenek...

DON PIETRO: Itten segítenek, ott meg kaszabolnak...

DON DIEGO: Ahogy hitünk kívánja...

DON PIETRO: Mert veszélyesebb a hitetlen keresztény, mint a pogány...

DON DIEGO: Így van...

DON PIETRO: És barbárabb az, ki Európában keleti, mint aki...

DON DIEGO: Ne folytassa, kedves barátom, ne folytassa... Higggye el, szép, gazdag föld az. Segitse őket, segítse meg őket az Isten. Minket is, őket is...

DON PIETRO: Az Isten megsegít... Segítse az ottaniakat is. Ha tudja... *(hangja kiúszik)*
(Félrevert harangok. Mindenünnen jayveszévelés. A harangszóban egy eszelősen prédikáló szerzetes hangja erősödik fel.)

SZERZETES: ...és látám, és imé egy sárgaszínű ló, és aki rajta üle, annak a neve halál, és a pokol követi vala azt, és adaték azoknak hatalom a földnek negyedrészen, hogy öljenek fegyverrel, és égséggel, és halállal és a földnek fenevadai által. ...És mikor felnyitotta az ötödik pecsétet, látám az oltár alatt azoknak a lelkeit, akik megölettek az Istennek beszédéért, és a bizonyágtételéért, amelyet kaptak. ...És kiáltanak nagy szóval, mondván: Uram, meddig nem ítélsz még? ...És a hét angyal, akinél a hét trombita vala, készüle a trombitáláshoz. ...Az első angyal azért trombitála, és lőn jégeső és tűz, vérrel elegy, és vetették a földre, és a földnek harmadrésze megége, és az élőfák-nak harmadrésze megége, és, és jaj, segíts, Uram... *(hangja elcsuklik)*

NÉMET KATONA: *(közben fegyverek zaja, kiáltások)* Távozz az istenedhez, prédikáló barát, ne itt károgy nekünk, ez a pillanat most nem alkalmas! Gyerünk tovább! A zsold kevés! Szabad a rablás! *(A csatazaj lassan halkul, a harangzúgás kezdetben erős, majd az is eltűnik.)*

(Autózúgás, rádió hangja)

FIATAL NŐ: Végülis örülök, hogy itthon vagyunk...

PÉTER: Örülsz? Minek örülsz?

FIATAL NŐ: Olyan megnyugtató...

PÉTER: Viccelsz...

FIATAL NŐ: Komolyan... Jó itt. Tényleg.

PÉTER: Hagyjál, hagyj békén. Elegendem van!

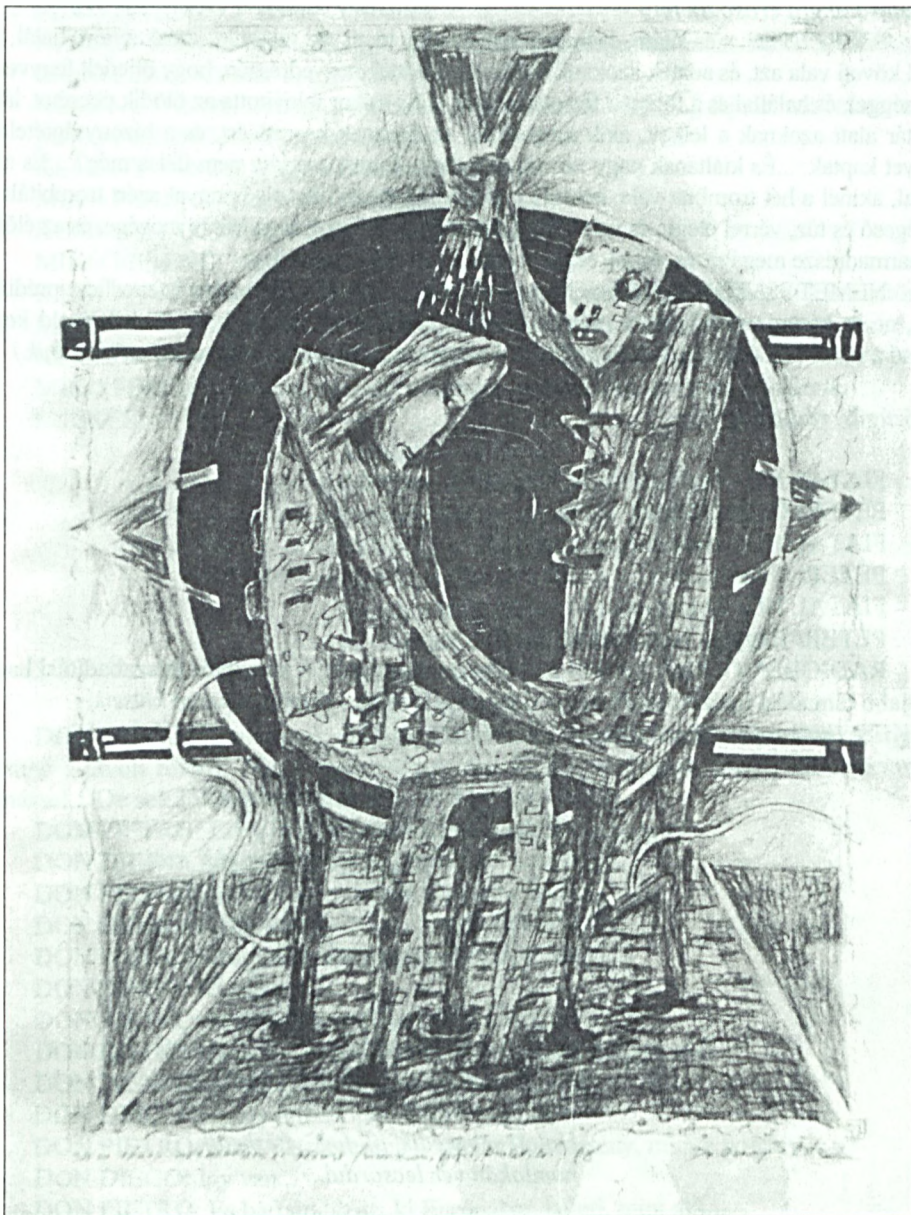
RÁDIÓBEMONDÓ: Tizenöt óra, híreket mondunk. A koszovói felszabeditási hadsereg újabb támadást intézett szerb katonai egységek ellen... *(hangja lassan kiúszik)*

ÉNEKES: *(halkan, majd erősebben)*

*Vitézek mi lehet ez széles föld felett
 szebb dolog az végeknél?
 Holott kikeletkor az sok szép madár szól,
 kivel ember ugyan él;
 Mező jó illatot, az ég szép harmatot
 ád, ki kedves mindennél.*

*Ellenség hírére vitézeknek szíve
 gyakorta ott felbuzdul,
 Sőt azon kívül is, csak jó kedvéből is
 vitéz próbálni indul,
 Holott sebesedik, öl, fog, vitézkeedik,
 homlokán vér lecsordul...*

VÉGE

Drosnyik István alkotása